

تکاپویی برای توسعه

◀ نویسنده: نوید نیکو

مدیر عامل شرکت زغال سنگ البرز مرکزی

شرکت زغال سنگ البرز مرکزی از باقدمت‌ترین شرکت‌های فعال در حوزه فراوری زغال سنگ در شهرستان سوادکوه استان مازندران به شمار می‌آید که در سال‌های اخیر، با بهره‌برداری از معادن زغال سنگ گلیران و کردآباد، بخشی از زغال سنگ مورد نیاز کشور را تامین کرده است. در حال حاضر، فعالیت معدنکاری از معدن کردآباد متوقف شده است و بخشی از زغال سنگ مورد نیاز کارخانه زغال‌شویی این شرکت از معدن گلیران و مابقی از طریق خریداری از سایر معادن تامین می‌شود. شرکت زغال سنگ البرز مرکزی یکی از مهم‌ترین استراتژی‌های خود را به‌کارگیری تجهیزات مکانیزه قرار داده و همچنین در تلاش است تا با برطرف کردن چالش‌های زیرساختی و شناسایی و اکتشاف معادن جدید، فعالیت خود را توسعه دهد و نقش خود را در تامین زغال سنگ کشور پررنگ‌تر از قبل کند.

از آن در حال حاضر با چالشی جدی مواجه شده است. کارخانه زغال‌شویی قدیم شرکت زغال سنگ البرز مرکزی در سال ۱۳۶۸ با ظرفیت تولید ۱۰۸ هزار تن کنسانتره زغال سنگ در سال به بهره‌برداری رسید. با توجه به تکنولوژی قدیمی این کارخانه و همچنین استهلاک بالای دستگاه‌ها در طول مدت بهره‌برداری، طرح جایگزینی کارخانه زغال‌شویی جدید در دستور کار قرار گرفت و کارخانه زغال‌شویی جدید در سال ۱۳۹۶ شروع به کار کرد.

این کارخانه در منطقه انجیر تنگه شهرستان سوادکوه قرار دارد و برای شست‌وشوی ۵۰۰ هزار تن زغال سنگ خام (تولید ۳۵۰ هزار تن کنسانتره زغال سنگ در سال) با خوراک‌دهی ۱۲۲ تن بر ساعت و دانه‌بندی صفر تا دویست میلی‌متر در دو شیفت کاری طراحی شده است. محصول نهایی، زغال سنگ کنسانتره با خاکستر ۱۰/۵ درصد و رطوبت کمتر از ۱۰ درصد است. راندمان کارخانه در مرحله طراحی و ساخت ۷۲ درصد بوده، ولی در عمل، راندمان وزنی به صورت تر حدود ۶۲ درصد محقق شده است. طرح احداث کارخانه زغال‌شویی سوادکوه با نگاه به توسعه پایدار، مسائل زیست‌محیطی، بهینه‌سازی مصرف انرژی و تامین بخشی از خوراک مورد نیاز کارخانه کک‌سازی در اولویت قرار گرفت که با برگزاری مناقصه، منجر به عقد قرارداد با مشارکت فکور کاوش (پیمانکار) و شرکت مهندسی مشاور معدنکاو (مشاور) در سال ۱۳۹۲ شد. این کارخانه مجهز به آخرین فناوری روز اروپا (شرکت «FLSmidth») است. با توجه به ظرفیت خالی کارخانه و تامین نشدن زغال سنگ خام کافی، به منظور مدیریت پسماند، کاهش میزان باطله و افزایش سودآوری شرکت در طی این سال‌ها، عملیات شست‌وشوی باطله‌های زغال سنگ نیز در کارخانه انجام شد، به طوری که در سال ۱۴۰۰، با شست‌وشوی

۲۱/۶ میلیون تن و ظرفیت تولید ۲۳۰ هزار تن در سال و معدن زغال سنگ گردنه‌سر - سفیدریز با ذخیره ۷۰۰ هزار تن در سال اشاره کرد.

منطقه گلیران در دامنه شمالی سلسله جبال البرز و در بخش یال شمالی سنکینال بزرگ ناحیه زغالدار آلاشت در منطقه جنوب شرقی شهرستان بابل با وسعت تقریبی پانزده کیلومتر مربع قرار دارد. معدن زغال سنگ کک‌شوی گلیران، به دلیل دارا بودن مشخصات کیفی مناسب، می‌تواند نقش مهمی در تامین زغال خام مورد نیاز برای کارخانه زغال‌شویی سوادکوه داشته باشد. در سال ۱۳۹۹ قراردادی میان شرکت زغال سنگ البرز مرکزی و شرکت سایبر آب ایرانیان به عنوان پیمانکار معدن به منظور استخراج سالانه ۶۰ هزار تن زغال خام از بلوک ۶ این معدن منعقد شد و این همکاری تاکنون ادامه داشته است.

با توجه به مستعد بودن لایه‌های زغالی بلوک ۹ معدن با ذخیره قطعی بیش از ۵ میلیون تن، شرکت زغال سنگ البرز مرکزی در نظر دارد برای استخراج مکانیزه در این بلوک اقدام کند. نظر به تکمیل طرح مطالعاتی پایه توسط شرکت مشاور اوکراینی و تهیه اسناد مناقصه توسط شرکت مهندسی مشاور معدنکاو، کمیته سرمایه‌گذاری ایمن‌دو برای انجام زیرساخت‌ها و آغاز تجهیز و بهره‌برداری در بلوک مذکور در حال بررسی و تصمیم‌گیری است. در راستای تکمیل اطلاعات اکتشافی و بالا بردن کتگوری ذخیره در بلوک ۹، علاوه بر حفر دوازده حلقه چاه اکتشافی در این بلوک، شش حلقه چاه نیز در سال ۱۴۰۰ حفر شد و مقرر شده است که سه حلقه چاه دیگر نیز حفاری شود. گفتنی است که به دلیل ابلاغ اصل صیانت از جنگل‌ها، اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری از هر گونه عملیات معدنی در منطقه جنگلی معدن کردآباد ممانعت کرده و عملیات بهره‌برداری

ذخایر زغال سنگ ایران غالباً در واحدهای تکتونیکی رسوبی البرز و ایران مرکزی واقع شده‌اند و در این مناطق، واحدهای مختلفی به منظور بهره‌برداری از این ذخایر ارزشمند شکل گرفته‌اند. شرکت زغال سنگ البرز مرکزی یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌های تولیدکننده زغال سنگ کشور است که در سی‌ویکم شهریور ۱۳۵۳ به ثبت رسید. این شرکت در حال حاضر پروانه بهره‌برداری از معادن کردآباد و معدن زغال سنگ گلیران و نیز گواهی کشف منطقه گردنه‌سر - سفیدریز را دارد. همچنین دو کارخانه زغال‌شویی قدیم و کارخانه زغال‌شویی جدید در منطقه سوادکوه، آزمایشگاه زغال در منطقه انجیر تنگه، سایت اداری واقع در آزاده‌ها، مجتمع آموزشی - فرهنگی در فرح‌آباد ساری و ساختمان و زمین در منطقه لفور نیز در اختیار شرکت زغال سنگ البرز مرکزی است.

شرکت زغال سنگ البرز مرکزی، علاوه بر تامین بخشی از زغال سنگ خام مورد نیاز از معادن تحت مالکیت خود، بخشی از نیازش را از معادن بخش خصوصی منطقه و سایر نقاط استان و استان‌های همجوار خریداری می‌کند و پس از شست‌وشو و فراوری در کارخانه زغال‌شویی جدید و تبدیل آن به کنسانتره زغال سنگ، با حمل و نقل ریلی و جاده‌ای، به شرکت‌های ذوب‌آهن اصفهان، کک طبس و فولاد زرنند ایرانیان ارسال می‌کند.

◀ معرفی معادن شرکت

شرکت زغال سنگ البرز مرکزی دارای پروانه بهره‌برداری از چندین معدن زغال سنگ کشور است که از جمله آن‌ها می‌توان به معدن زغال سنگ گلیران با ذخیره ۵۷/۹ میلیون تن و ظرفیت تولید ۱۵۰ هزار تن در سال، معدن کردآباد با ذخیره قطعی

بیش از ۹۰ هزار تن باطله‌های زغال‌سنگ، ۱۷ هزار و ۹۳۶ تن کنسانتره زغال به دست آمد. گفتنی است که مجموع کل زغال‌سنگ تامین‌شده در شرکت زغال‌سنگ البرز مرکزی در سه‌ماهه نخست سال ۱۴۰۱ برابر با ۲۹ هزار و ۷۴۶ تن بوده که ۲۲ هزار و ۲۹ تن آن از طریق خریداری زغال‌سنگ خام و ۷ هزار و ۷۱۷ تن نیز از معدن گلیران تحت مالکیت شرکت تامین شده است. گفتنی است که در بازه مذکور، تناژ کنسانتره تولیدی زغال‌سنگ در این شرکت ۲۱ هزار و ۸۳۹ تن و کنسانتره ارسالی از کارخانه ۲۵ هزار و ۱۱۱ تن بوده است.

◀ چالش‌هایی انکارناپذیر

با توجه به نیاز شرکت ذوب‌آهن اصفهان به زغال‌سنگ کک‌شو، امکان توسعه معدنکاری زغال‌سنگ در کشور مهیاست. در همین راستا شرکت زغال‌سنگ البرز مرکزی، با در اختیار داشتن کارخانه زغال‌شویی سوادکوه به ظرفیت ۵۰۰ هزار تن در سال، می‌تواند بخشی از زغال‌سنگ خام مورد نیاز شرکت‌های ذوب را از طریق توسعه و راه‌اندازی بلوک‌های مستعد معدن گلیران و معدن کردآباد و معدن سفیدرین - گردنه‌سر فراهم کند در حال حاضر، کارخانه زغال‌شویی شرکت زغال‌سنگ البرز مرکزی با ظرفیت کمتر از ۲۰۰ هزار تن زغال‌سنگ در سال فعالیت می‌کند که این امر از چالش‌ها در حوزه فعالیت شرکت‌های زغال‌سنگ حکایت دارد. نخستین و شاید مهم‌ترین چالش شرکت زغال‌سنگ البرز مرکزی اخذ مجوزهای لازم برای معدنکاری از ادارات ذی‌ربط (اداره محیط زیست، منابع طبیعی و ...) است. علاوه بر این، قیمت زغال‌سنگ کک‌شو با قیمت جهانی کنسانتره زغال‌سنگ فاصله بسیاری دارد و همین مسئله به شدت بر فعالیت شرکت‌های زغال‌سنگی اثر می‌گذارد.

فعالیت‌های معدنکاری، خصوصاً استخراج زغال‌سنگ بسیار به استفاده از ماشین‌آلات و تجهیزات مکانیزه و روش‌های نوین استخراج وابسته است. با این حال، فعالیت در معادن زغال‌سنگ کشور به شکل سنتی و توسط نیروی انسانی انجام می‌شود که در زمره مهم‌ترین چالش‌ها در حوزه فراوری زغال‌سنگ به شمار می‌رود. با توجه به نادیده گرفته شدن این بخش، حمایت از سوی سازمان‌های بالادستی به منظور تامین بودجه مورد نیاز فراهم کردن معدنکاری مکانیزه و همچنین تسهیل در اخذ مجوزهای معدنکاری می‌تواند منجر به بهبود صنعت زغال‌سنگ و عبور از چالش‌ها شود.

◀ طرح‌های توسعه

شرکت زغال‌سنگ البرز مرکزی، به منظور ارتقای کمی و کیفی تولید زغال‌سنگ، هدف‌گذاری خود را آماده‌سازی و بهره‌برداری از لایه‌های زغالی بلوک ۹

در منطقه انجیرتنگه زبراب در دستور کار قرار دارد. کاهش هزینه‌های تمام‌شده تولید هر تن کنسانتره زغال‌سنگ و بهینه‌سازی مدار کارخانه زغال‌شویی در راستای افزایش راندمان تولید کنسانتره زغال‌سنگ و بهینه‌سازی مصارف مواد اولیه و شیمیایی و انرژی در کارخانه زغال‌شویی سوادکوه از دیگر رویکردها در شرکت زغال‌سنگ البرز مرکزی است. علاوه بر این، آماده‌سازی و بهره‌برداری از بلوک ۳ معدن گلیران با ظرفیت ۳۰ هزار تن در سال نیز در دستور کار شرکت قرار دارد. به منظور توسعه فعالیت این شرکت، اخذ مجوز از منابع طبیعی برای معدنکاری، احداث راه و ترمیم جاده‌های قدیمی، احداث تاسیسات و ابنیه لازم برای ایجاد سکوهای زغالی و ... پیگیری می‌شود.

شرکت زغال‌سنگ البرز مرکزی فعالیت خود را به معادن شناسایی‌شده فعلی محدود نکرده و در جهت تکمیل مطالعات اکتشافات فعلی، تهیه طرح بهره‌برداری و استخراج زغال از بلوک‌های مستعد معدنی کردآباد (ظرفیت ۲۰ هزار تن) گام برداشته است. به منظور تولید زغال‌سنگ و بهره‌برداری از معدن گردنه‌سر - سفیدرین با ظرفیت ۲۰ هزار تن در سال نیز برای انتخاب و جذب سرمایه‌گذار اقدام می‌شود. عملیاتی کردن طرح‌های جایگزین در سایت کارخانه کک‌سازی سوادکوه، ادامه عملیات اکتشاف تکمیلی در معادن گلیران و کردآباد به منظور ارتقای کنگوری و ضریب اطمینان ذخیره معدنی و افزایش بهره‌وری شرکت، بالا بردن سطح رضایت پرسنل و ایجاد اشتغال در منطقه از دیگر اقدامات در دستور کار شرکت زغال‌سنگ البرز مرکزی است.

در حوزه ایجاد زیرساخت‌ها در این شرکت نیز می‌توان به پروژه‌های مرمت و بازسازی جاده معدنی روستای فیروزجاه - گلیران به طول ۲۸ کیلومتر، احداث تله‌واگن برای انتقال زغال‌سنگ از معدن گلیران و انتقال برق پنج مگاواتی از پست کارمزد به معدن گلیران اشاره کرد. در این میان، پروژه بازسازی جاده معدنی هم‌اکنون توسط پیمانکار زیرساخت شرکت ایمیدرو در حال انجام است.

